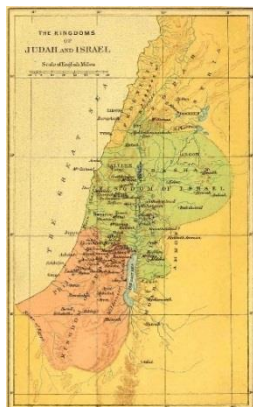

נבואות, פרוצות, חלומות וישועות
הרב מואיז נבון

הושע פרק א

(א) דָּבַר יְקֹנָק אֲשֶׁר הָיָה אֶל הוֹשֵׁעַ בֶּן בְּאֲרִי בִימֵי עֲזִיָּה [734-769 לפנה"ס], יוֹתָם, אָחִז [727-733 לפנה"ס], יַחֲזִקְיָה [698-727 לפנה"ס] מֶלֶכִי יְהוּדָה, וּבִימֵי יִרְבֵּעַם בֶּן יוֹאָשׁ [784-746 לפנה"ס] מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

- **957 לפנה"ס** – בית ראשון נבנה ע"י שלמה המלך
- **930 לפנה"ס** – התפלגות הממלכה לממלכת יהודה בדרום [מלך רחבעם בן שלמה] וממלכת ישראל בצפון [מלך ירבעם בן נבט]
- **750-715 לפנה"ס** – הושע התנבא בממלכת ישראל
- **738-722 לפנה"ס** – אשורים כובשים ממלכת ישראל
- **586 לפנה"ס** – בית ראשון נחרב ע"י נבוזדרן (בבל)

Encyclopedia Judaica, Hosea, Book of - Everything points to this book's having been produced in the kingdom of Israel and redacted, after the fall of that state, in Judah; and this makes it a valuable source for the spiritual history of the Northern Kingdom and for the influence of its literature on the late kingdom of Judah and on Judaism.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ... ותו ליכא? והכתיב "ויהי איש אחד מן הרמתים צופים" - אחד ממאתים צופים שנתנבאו להם לישראל! - מיהוה טובא הו. כדתניא: הרבה נביאים עמדו להם לישראל, כפלים כיוצאי מצרים, אלא, נבואה שהוצרכה לדורות - נכתבה, ושלא הוצרכה - לא נכתבה.

(ב) תחלת דבר יקנוק בהושע פ

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז עמוד א

דבר ה' אשר היה אל הושע וגו' בימי עזיהו יותם אחז יחזקיה מלך יהודה. בפרק [זמן] אחד נתנבאו ארבעה נביאים, וגדול שבכולן הושע, שנאמר "תחלת דבר יקנוק בהושע". וכי בהושע דבר תחלה? והלא ממשה עד הושע כמה נביאים! אמר רבי יוחנן: תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק [זמן], ואלו הן: הושע, ישעיה, עמוס, ומיכה.

וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח לְךָ אִשׁת זְנוּנִים וְיִלְדוּ זְנוּנִים כִּי זֶנֶה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי יְקֹנָק: (ג)
 וַיִּלְדוּ וַיִּקַּח אֶת גָּמֶר בֵּת דְּבָלַיִם וַתִּהְיֶה וַתִּלְדַּל לוֹ בֶן: (ד) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶלְיוֹ קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעֵאל [וַיִּוְנֶתֶן תִּרְגָּם שִׁיחֵיו זְרוּיִים וּמִפּוֹזְרִים בֵּין הַגּוֹיִם – דַּעַת הַמִּקְרָא] כִּי עוֹד מֵעַט וַיִּפְקְדֵנִי אֶת דְּמֵי יִזְרְעֵאל עַל בֵּית יְהוָה וְהִשְׁבַּתִּי מִמְּלֻכּוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ה) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא וְשִׁבַּרְתִּי אֶת קִשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל בְּעַמְקֵי יִזְרְעֵאל: (ו) וַתִּהְיֶה עוֹד וַתִּלְדַּל בֵּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא רְחֻמָּה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׂא אִשָּׁא לָהֶם:
 (ז) וְאֵת בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בִּיקְנֹק אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעַם בְּקִשְׁתִּי וּבַחֲרָב וּבַמִּלְחָמָה בְּסוֹסִים וּבַפָּרָשִׁים:

רד"ק הושע פרק א פסוק ז

(ז) ואת בית יהודה ארחם - שהרי עמדה מלכות יהודה אחר גלות ישראל משנת שש לחזקיהו עד שחרב הבית והושיעם מיד סנחריב לא בחרב ובקשת ובמלחמי' בסוסים ובפרשים כי מלאך ה' הכה במחנה אשור כמו שכתוב:

(ח) ותגמל את לא רחמה ותהר ותלד בן: (ט) ויאמר קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם: ט

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז עמוד א

אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע: בניך חטאו. והיה לו לומר: בניך הם, בני חנוניך [בחוניך רש"י] הם, בני אברהם יצחק ויעקב, גלגל רחמין עליהן. לא דיו שלא אמר כך, אלא אמר לפניו: רבונו של עולם, כל העולם שלך הוא - העבירים באומה אחרת. אמר הקדוש ברוך הוא: מה אעשה לזקן זה? אומר לו: לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זנונים, ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך. אם הוא יכול לשלוח - אף אני אשלח את ישראל. ...

ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק מו

... תדע, כי כמו שיראה אדם בחלום, שכבר הלך לארץ הפלונית, ונשא שם אשה, ועמד זמן, ונולד לו בן, וקראו פלוני, והיה מענינו מה שהיה, **כן משלי הנבואה האלו** אשר יראו או יעשה במראה הנבואה במה שיורה המשל ההוא, מעשה מן המעשים ודברים יפעל אותם הנביא, ומדת זמנים יזכרו בין פעל ופעל ע"צ המשל, ונסיעות ממקום למקום, הכל הוא במראה הנבואה, לא שהם פעלים נמצאים לחושים הנראים, ויבא זכרם בספרי הנבואה קצתם מוחלטים, שאחר שנודע שהכל היה במראה הנבואה, לא הוצרך להשיב בזכור כל חלק וחלק מן המשל שהיה במראה הנבואה, כמו שיאמר הנביא "ויאמר ה' אלי" ולא יצטרך לבאר שהיה בחלום, ויחשבו ההמון שהפעולות ההם והנסיעות והשאלות והמענים הכל היה בענין השגת החושים לא במראה הנבואה, ואני אזכור לך מזה מה שלא יספק אדם בו, ואחבר אליו קצת מה שהוא ממינו, מן הקצת ההוא יתבאר לך מה שלא זכרתיו, וממה שהוא מבואר ולא יספק אדם בו, **מאמר יחזקאל**, "אני יושב בבית זקני יהודה יושבים לפני וגו' ותשא אותי רוח בין הארץ ובין השמים ותבא אותי ירושלימה במראות אלהים", ... וכן אמרו **להושע** קח לך אשת זנונים וילדי זנונים, והענין ההוא כולו, מלידת הבנים וקריתם פלוני ופלוני, **הכל במראה הנבואה**, ... , וזה דבר שלא יסופק בו ולא יסכל אותו אלא מי שיתערבו לו האפשריות בנמנעות,

The correctness of this theory cannot be doubted, and only those do not comprehend it who do not know to distinguish between that which is possible, and that which is impossible.

ממה שזכרתי תביא ראיה על מה שלא זכרתי, הכל מין אחד ודרך אחד הכל מראה נבואה, וכל מה שיאמר במראה ההוא, שהוא עשה כן, או שמע או יצא או נכנס או אמר או נאמר לו או עמד או ישב או עלה או ירד או הלך בדרך או שאל או נשאל, **הכל במראה הנבואה**, ואפילו ארכו המעשים ההם המסופרים, ונקשרו בזמנים ובאישים נרמז אליהם, ובמקומות, **אחר שיתבאר לך שהמעשה ההוא משל, דע ידיעה אמיתית שהוא במראה הנבואה:**

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז עמוד ב

לאחר שנולדו [לו] שני בנים ובת אחת אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע: לא היה לך ללמוד ממשה רבך, שכיון שדברתי עמו - פירש מן האשה, אף אתה בדול עצמך ממנה. אמר לו: רבונו של עולם, יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה ולא לגרשה! אמר ליה הקדוש ברוך הוא: ומה אתה, שאשתך זונה ובניך [בני] זנונים, ואין אתה יודע אם שלך הן אם של אחרים הן, [בכל זאת] כך [אתה אומר, שאינך יכול לגרשה], ישראל, שהן בני, בני בחוני, בני אברהם יצחק ויעקב, אחד מארבעה קניינין שקניתי בעולמי. ... ואתה אמרת העבירים באומה אחרת! כיון שידע שחטא עמד לבקש רחמים על עצמו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: עד שאתה מבקש רחמים על עצמך - בקש רחמים על ישראל, שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך. עמד ובקש רחמים ובטל גזירה, והתחיל לברכן, שנאמר: (א) וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יֵאמָרוּ לָהֶם לֹא עָמַד אֲתָם יֵאמָרוּ לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי: (ב) וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִחַדּוּ וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל,

הושע פרק ב, ד-ז

רִיבוּ בְּאִמְכֶם רִיבוּ כִי הִיא לֹא אִשְׁתִּי וְאֲנֹכִי לֹא אִישָׁה וְתִסַּר זְנוּנִיָּה מִפְּנֵיהָ וְנִאֲפֹפִיָּה מִבֵּין שְׁדֵיָּהּ... כִּי זָנְתָה אִמָּם הַבִּישָׁה הַרְתָּם כִּי אִמְרָה אֶלְכָה אַחֲרַי מֵאַהֲבֵי נִתְּנִי לַחֲמִי וּמִימִי צְמָרִי וּפְשָׁתִי שְׂמָנִי וְשִׁקוּיָּי

ר' משה ליכטנשטיין, הפטרת במדבר - השבירה והנחמה

... העבודה זרה והנהנתנות העומדים בבסיס חטאייהם הם כמו אם להם... בנקודה זו, צריך לראות את המהפך שפרק א' בספר הושע מחולל. לפתע, קם נביא ואיננו מסתפק באזהרה על העליות ומורדות הרגילים [של חטא ותשובה] אלא מדבר על הפרת ברית ושבירת הכלים שתסתיים בנתק מוחלט. דימוי הזונה וההכרזה ש"זנה תזנה הארץ מאחרי ד' " ודבר הנבואה "והשבתי ממלכות בית ישראל" יוצרים מציאות חדשה. הנבואה מסתיימת בקביעה "כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם". לא פחות ולא יותר. על מנת להבהיר את הזעזוע שדבריו אמורים לגרום, נחזור ונזדקק למשל מתקופתנו. הבה ונשער בנפשנו את הזעזוע, הזעם, התסכול והבלבול שיהיו בציבור הדתי-לאומי אם מחר בבקר יקום מנהיג רוחני מוכר ומקובל על הציבור ויאמר דברים מסגנונו של הושע, ובמקום האופטימיות הבסיסית המלווה את המפעל הציוני ידבר על "והשבתי ממלכות בית ישראל".

• האם יכול ליפול בית שלישי? • לשם מה אנו כאן? • לשם מה ההשגים הכלכליים וכו'?

הושע פרק ב

(כא) וְאִרְשֶׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם
וְאִרְשֶׁתִּיךָ לִי בְּצִדִק וּבְמִשְׁפָּט וּבְיַחְסָד וּבְרַחֲמִים:
(כב) וְאִרְשֶׁתִּיךָ לִי בְּאַמּוּנָה
וְיִדְעֶתְּ אֶת יְקוֹק: ט